

Ohjeistus kumppanuusperiaatteista ja -kriteereistä Fingon jäsenjärjestöille

Versio 1.0 (23.2.2026)

Työstetty yhteistyössä [Fingon yritys yhteistyöverkoston](#) kanssa.
Kysymykset ja palaute: mika.valitalo@fingo.fi / info@fingo.fi

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Termit haltuun: monitoimijayhteistyö ja kumppanuudet	2
3. Kumppanuuskriteerit	3
3.1 Arvot ja periaatteet	3
3.2. Velvoittavat, tavoiteltavat ja poissulkevat kriteerit	4
4. Suhteellisuusperiaate	6
5. Riippumattomuus, viestintä ja brändi	7
6. Due diligence eli huolellisuusarviointi.....	7
Liite: Huolellisuusarvioinnin tarkistuslista	8

1. Johdanto

Fingo tukee jäsenjärjestöjään rakentamaan vastuullisia, vaikuttavia ja arvoihin perustuvia kumppanuuksia eri toimijoiden kanssa. Kumppanuudet voivat vahvistaa järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden vaikuttavuutta ja uudistumiskykyä. Kumppanuuksiin liittyy myös riskejä, jotka on tunnistettava ja hallittava.

Tämä dokumentti on yleinen ohjeistus järjestöille kumppanuuksien arviointiin. Ohjeistus on suunnattu erityisesti järjestöjen yhteistyöhön suomalaisten yritysten kanssa, mutta sitä voi hyödyntää myös muiden toimijoiden kanssa, kansainvälisessä kontekstissa tai kun yritys ei ole varsinainen kumppani, vaan osa laajempaa konsortiota tai arvoketjua.

Ohjeistus tukee järjestöjen itsenäistä päätöksentekoa ja auttaa varmistamaan, että kumppanuudet ovat linjassa ihmisoikeusperustaisuuden, kestävän kehityksen ja kansalaisyhteiskunnan riippumattomuuden kanssa.

Jäsenjärjestöt voivat vapaasti soveltaa ohjeistusta oman mandaatin, toimintaympäristön ja riskinsietokyvyn mukaisesti.

2. Termit haltuun: monitoimijayhteistyö ja kumppanuudet

Monitoimijayhteistyö viittaa yhteistyöhön, jossa useita eri sektoreita ja toimijaryhmiä on mukana samanaikaisesti: esimerkiksi järjestöt, yritykset, ministeriöt, kunnat, rahoittajat, akateemiset toimijat, verkostot, yhteisöt ja kansainväliset organisaatiot.

Keskeisiä piirteitä

- Voi olla myös verkostomaista ja avointa yhteistyötä, eikä välttämättä perustu syvään monenväliseen suhteeseen,
- Tarkoituksena on koota erilaiset näkökulmat ratkaisemaan monimutkaisia ongelmia (esim. Agenda 2030, ilmasto, kestävyysmurros).

- Muodot voivat olla foorumeita, työpajoja, pyöreän pöydän keskusteluja, koalitioita, toimintaryhmiä.
- Monenkeskinen kumppanuus on myös monitoimijayhteistyötä.

Kumppanuus on kahden tai muutaman toimijan välinen suunnitelmallinen, tavoitteellinen ja yleensä pitkäkestoinen yhteistyösuhde. Kumppanit sitoutuvat yhteiseen päämäärään ja jakavat vastuuta, resursseja ja hyötyjä.

Keskeisiä piirteitä

- Selkeä kaksi- tai monenkeskinen rakenne (esim. järjestö + yritys, järjestö + tutkimuslaitos + yritys).
- Perustuu usein aie- tai yhteistyösopimukseen tai yhteiseen toimintasuunnitelmaan.
- Korostaa vastavuoroisuutta ja yhteistä arvonluontia.
- On tyypillisesti jossain määrin näkyvää tai viestinnällisesti tunnistettavaa.
- Sopii erityisesti tilanteisiin, joissa kumppaneiden välillä on yhteinen intressi ja halu investoida suhteeseen.

Kaikki vuorovaikutus ei ole kumppanuutta. Esimerkiksi yksittäinen dialogi, sidosryhmäkuuleminen tai tapahtumaan osallistuminen ei automaattisesti edellytä kumppanuusohjeistuksen soveltamista. Mitä läheisempi, näkyvämpi ja pitkäkestoisempi kumppanuus on, sitä huolellisempi arviointi ja seuranta on tarpeen (kts. tarkemmin kappale 4. suhteellisuusperiaate).

Yleisesti ottaen varsinainen kirjallinen aie- tai yhteistyösopimus tarkoittaa tässä dokumentissa kumppanuutta.

Mikäli mahdollinen yhteistyökumppani ei täytä kumppanuuskriteereitä, järjestö voi vaikuttaa kyseiseen toimijaan esimerkiksi vuoropuhelun, vaikuttamistyön, koulutuksen, konsultoinnin ja/tai kampanjoinnin kautta.

3. Kumppanuuskriteerit

3.1 Arvot ja periaatteet

Järjestöjen kumppanuusajattelua ohjaavat seuraavat periaatteet:

- **Ihmisoikeusperustaisuus ja yhdenvertaisuus**
Kumppanuudet eivät saa heikentää ihmisoikeuksien toteutumista, vaan niiden tulee edistää niitä suoraan tai välillisesti.

- **Kestävä kehitys ja Agenda 2030**
Kumppanuuksien tulee tukea kestäväää kehitystä.
- **Riippumattomuus ja puolueettomuus**
Kansalaisyhteiskunnan autonomia, kriittinen ääni ja vaikuttamistyö eivät saa vaarantua kumppanuuksien seurauksena.
- **Läpinäkyvyys ja vastuu**
Kumppanuuksista viestitään avoimesti, ja niihin liittyvät vastuut ja roolit määritellään selkeästi.
- **Paikallisten toimijoiden ja yhteisöjen kunnioittaminen**
Kumppanuudet eivät saa vahvistaa epätasa-arvoisia valtasuhteita tai sivuuttaa paikallista asiantuntemusta, olipa kyseessä sitten Suomessa, Euroopassa tai ns. globaalissa etelässä tapahtuvasta toiminnasta. Kumppanuudet tukevat paikallista toimijuutta ja päätösvaltaa, eivätkä siirrä riskejä tai vastuuta epätasapainoisesti.

3.2. Velvoittavat, tavoiteltavat ja poissulkevat kriteerit

Velvoittavat kriteerit

Kumppanilta edellytetään, että se ei

- riko humanitaarista lakia¹ (eli ei ole osallisena ihmisoikeusloukkauksissa tai sotarikoksissa)
- tue pakko- tai lapsityötä
- ole osallisena korruptioon (kts. tarkempia tietoja <https://korruptiontorjunta.fi/>)
- riko Suomea yleisesti sitovia pakotteita (mm. YK/ EU)

Tavoiteltavat kriteerit

Kumppanin on pyrittävä parhaansa mukaan

- noudattamaan työelämän peruseriaatteita (ILO),
- noudattamaan OECD:n vastuullisten yritysten ohjeita
- sitoutumaan yritysvastuulliseen toimintaa (mm. ESG)
- kunnioittamaan kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia (sisältyvät mm. UN Guiding Principles on Businesses and Human Rights - ohjeistukseen)

¹ [Humanitaarinen oikeus - Punainen Risti](#)

- käyttämään tehostettuja ihmisoikeushuolellisuusvelvoitteita toimiessaan konflikti- tai korkeanriskin alueilla (conflict-affected-and-high-risk-areas/ CAHRA)

Kielletyt toimialat

Seuraavilla toimialoilla toimivien yritysten tai muiden yksityisen sektorin toimijoiden kanssa ei lähtökohtaisesti solmita kumppanuuksia. Rajaukset perustuvat arvioon toimialojen rakenteellisista riskeistä ihmisoikeuksille, terveydelle ja haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille.

1. Ase- ja sotatarviketeollisuus

Aseiden, sotatarvikkeiden tai niiden osien valmistus, myynti tai jakelu, mukaan lukien sotilaallinen kalusto ja varusteet.

2. Tupakkateollisuus

Tupakan tai tupakkatuotteiden valmistus, myynti tai jakelu.

3. YK:n ja EU:n pakotteita rikkova toiminta

Toiminta, joka rikkoo YK:n tai EU:n pakotteita tai asiaankuuluvia kansainvälisiä yleissopimuksia, sopimuksia tai päätöslauselmia. Katso tarkemmat tiedot ja listaukset: <https://um.fi/pakotteet>

4. Pornografiateollisuus

Pornografisen sisällön tai materiaalin valmistus, myynti tai jakelu.

5. Kiellettyjen aineiden ja laittomien luontotuotteiden kauppa

Kansainvälisesti kiellettyjen tai käytöstä poistettavien aineiden valmistus, myynti tai jakelu sekä villieläinten, kasvien tai niistä johdettujen tuotteiden laitton kauppa tai CITES-sopimuksen vastainen toiminta.

6. Rahapeliteollisuus

Rahapelitoiminta, mukaan lukien kasinot ja vedonlyönti, lukuun ottamatta hyväntekeväisyystarkoituksiin järjestettyjä arpajaisia.

7. Laitoin toiminta

Hankkeen kohdemaan tai Suomen lainsäädännössä, tai kansainvälisissä säännöissä tai sopimuksissa (esim. CITES²) laittomaksi määritelty toiminta, tuotteen valmistus tai kauppa.

Katso lisäksi tarkempi listaus: Finnpartnership Exclusion List 2023:

https://finnpartnership.fi/wp-content/uploads/2023/11/Finnpartnership_ExclusionList_2023.pdf

² Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora. Kts. [What is CITES? | CITES](https://cites.org/eng/disc/what.php) (<https://cites.org/eng/disc/what.php>)

Yleisenä huomiona: riskejä esiintyy monilla muillakin aloilla kuin yllä mainituilla kielletyillä toimialoilla, esimerkiksi kaivosteollisuudessa, isoissa infrastruktuurihankkeissa ja yksityisissä turvallisuustuottajayrityksissä. Epäkohdat toimialoilla vaativat riskien arviointia- ja hallintaa, mutta voivat olla myös syy kumppanuuden aloittamiseen. Kumppanuus riskisektorilla voi perustua tavoitteeseen kehittää alan (esim. kaivosteollisuus). Tällöin riskisektorin toimijoiden tulee olla aidosti halukkaita vastuullisuuden kehittämiseen. Nyrkkisääntönä: Voidaan toimia yhteistyössä, jos on yhteinen tavoite.

4. Suhteellisuusperiaate

Kumppanuuskriteerien soveltamisessa noudatetaan suhteellisuusperiaatetta. Tämä tarkoittaa, että kumppanuuden arvioinnin, due diligence -menettelyn ja riskienhallinnan laajuus ja syvyys ovat suhteessa kumppanuuden luonteeseen, laajuuteen, näkyvyyteen ja mahdollisiin haitallisiin vaikutuksiin sekä järjestön omaan rooliin ja vaikutusvaltaan.

Mitä haastavampi toimintaympäristö, korkeampi riskitaso tai tiiviimpi ja näkyvämpi kumppanuus, sitä perusteellisempi arviointi ja seuranta on tarpeen. Vastaavasti rajatummissa, lyhytkestoisissa tai vähäriskisissä yhteistyömuodoissa kevyempi arviointi voi olla riittävä.

Suhteellisuutta arvioitaessa huomioidaan erityisesti:

- kumppanuuden tavoitteet ja kesto (kertaluonteinen yhteistyö vs. pitkäaikainen kumppanuus),
- kumppanuuden taloudellinen ja toiminnallinen merkitys järjestölle,
- kumppanuuden näkyvyys ja viestinnällinen painoarvo,
- kumppanin toimiala ja maantieteellinen toimintaympäristö,
- mahdolliset vaikutukset ihmisoikeuksiin, ympäristöön ja haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, sekä
- järjestön oma vaikutusvalta kumppaniin ja mahdollisuus edistää muutosta.

Suhteellisuusperiaate ei tarkoita vaatimuksista tinkimistä, vaan riskiperusteista ja tarkoituksenmukaista toimintaa. Korkean riskin kumppanuuksissa tämä voi tarkoittaa esimerkiksi:

- tehostettua due diligence -arviointia,
- selkeitä ehtoja ja rajoituksia kumppanuudelle,
- vaiheittaista etenemistä,
- tiheämpää seuranta ja raportointia,

- tai valmiutta muuttaa tai päättää kumppanuus, mikäli riskit toteutuvat tai kumppani ei sitoudu tarvittaviin korjaaviin toimiin.

Suhteellisuusperiaate tukee järjestöjen itsenäistä harkintaa ja mahdollistaa vaikuttavan yhteistyön myös haastavissa konteksteissa silloin, kun kumppanuuden tavoitteena on myönteinen muutos, riskit tunnistetaan avoimesti ja niitä pyritään hallitsemaan.

5. Riippumattomuus, viestintä ja brändi

Kumppanuudet eivät saa antaa kumppanille vaikutusvaltaa järjestön strategisiin linjauksiin tai estää järjestöä osallistumasta julkiseen keskusteluun tai vaikuttamistyöhön silloinkaan, kun se kohdistuu kumppanin toimialaan tai toimintaympäristöön.

Kumppanuuksissa nimien, logojen ja viestien käytöstä sovitaan aina erikseen ja kirjallisesti.

Kumppanuuksiin liittyvän viestinnän tulee kertoa eettisesti ja kunnioittavasti paikallisista ihmisistä, yhteisöistä ja kumppaneista. Kts. tarkempi ohjeistus Fingon eettisen kehitysviestinnän ohjeista:

<https://fingo.fi/julkaisut/eettisen-kehitysviestinnän-ohjeet/>

6. Due diligence eli huolellisuusarviointi

Jäsenjärjestöjen suositellaan toteuttavan kumppanuuksiin liittyvä huolellisuusarvioinnin (eli taustaselvityksen ja riskien arvioinnin) suhteessa kumppanuuden luonteeseen ja riskeihin. Tavoitteena on tietoon perustuva päätöksenteko, ei kumppanuuksien tarpeeton rajoittaminen. Ennalta määriteltyä tai kaikille pakollista prosessia ei ole, vaan lähtökohtana on kunkin järjestön resursseihin suhteutettu pyrkimys ottaa selvää potentiaalisen kumppanin taustoista ja toiminnasta.

Jäsenjärjestö vastaa kumppanuuden arvioinnista, toteutuksesta ja seurannasta. Kumppanuuksia on hyvä arvioida myös niiden keston aikana, ei vain ennen aloitusta.

Ohjeistuksen vastaisissa tilanteissa kumppanuutta tulee voida muuttaa tai päättää hallitusti.

Kts. Huolellisuusarvioinnin tarkistuslista liitteenä.

Liite: Huolellisuusarvioinnin tarkistuslista

Tarkistuslistaa voi soveltaa suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Kaikki kohdat eivät vaadi yhtä syvällistä selvitystä jokaisessa tilanteessa.

1. Perusedellytykset: täyttyvätkö vähimmäiskriteerit?

Pakolliset kriteerit (jos vastaus on "ei", kumppanuutta ei tule solmia):

- Kumppani ei ole osallisena ihmisoikeusloukkauksissa tai humanitaarisen oikeuden rikkomuksissa.
- Kumppani ei tue tai käytä pakko- tai lapsityötä.
- Kumppani ei ole osallisena korruptioon liittyvissä rikkomuksissa.
- Kumppani ei riko Suomea sitovia YK:n tai EU:n pakotteita.
- Kumppanin toiminta ei ole laitonta Suomessa, kohdemaan lainsäädännössä tai kansainvälisten sopimusten mukaan.

2. Toimiala: kuuluuko kiellettyihin tai korkean riskin aloihin?

Kielletyt toimialat (lähtökohtaisesti ei kumppanuuksia):

- Ase- tai sotatarviketeollisuus
- Tupakkateollisuus
- Pakotteita rikkovaa toiminta
- Pornografiateollisuus
- Kiellettyjen aineiden tai laittomien luontotuotteiden kauppa
- Rahapeliteollisuutta (pois lukien hyväntekeväisyysarpajaiset)

Jos kumppani toimii korkean riskin sektorilla (esim. kaivostoiminta, suuret infrastruktuurihankkeet, yksityinen turvallisuusala):

- Onko kumppani aidosti sitoutunut vastuullisuuden kehittämiseen?
- Onko kumppanuuden tavoitteena selkeästi myönteinen muutos toimialalla?
- Onko riskienhallintatoimista sovittu?

3. Suhteellisuusperiaate: mikä on kumppanuuden painoarvo?

Arvioi suhteellisuusperiaatteen mukaisesti:

- Kumppanuuden kesto (kertaluonteinen / pitkäaikainen)
- Taloudellinen merkitys järjestölle
- Näkyvyys ja viestinnällinen painoarvo
- Toimintaympäristön riskitaso
- Mahdolliset vaikutukset ihmisoikeuksiin, ympäristöön ja haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin
- Järjestön vaikutusvalta kumppaniin

Tarvitaanko siten tehostettua, tavallista tai kevyempää arviointiprosessia?

4. Arvot ja periaatteet: ovatko linjassa?

- Tukeeko kumppanuus ihmisoikeuksien toteutumista (suoraan tai välillisesti)?
- Onko toiminta linjassa kestävän kehityksen ja Agenda 2030 -tavoitteiden kanssa?
- Säilyykö järjestön riippumattomuus ja kriittinen ääni?
- Onko roolit, vastuut ja tavoitteet määritelty selkeästi?
- Kunnioittaako kumppanuus paikallisia toimijoita ja yhteisöjä eikä vahvista epätasa-arvoisia valtasuhteita?

5. Vastuullisuus ja sitoumukset: pyrkiikö kumppani hyviin käytäntöihin?

- Noudattaako kumppani ILO:n työelämän peruseriaatteita?
- Onko kumppani sitoutunut OECD:n vastuullisen liiketoiminnan ohjeisiin?
- Onko yritysvastuu (esim. ESG) osa sen toimintaa?
- Kunnioittaako se YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia periaatteita?
- Soveltaako se tehostettua ihmisoikeushuolellisuutta korkean riskin tai konfliktialueilla?

6. Riippumattomuus, viestintä ja brändi

- Ei vaikutusvaltaa järjestön strategiaan linjauksiin
- Järjestö voi osallistua julkiseen keskusteluun myös kumppanin toimialasta
- Logojen, nimien ja viestien käytöstä on sovittu kirjallisesti
- Viestintä on eettistä ja kunnioittavaa paikallisia toimijoita kohtaan

7. Prosessi ja seuranta

- Taustaselvitys on tehty suhteessa kumppanuuden riskeihin
- Päätöksenteko perustuu dokumentoituun arvioon
- Kumppanuutta arvioidaan myös sen aikana
- On olemassa toimintamalli tilanteisiin, joissa kriteerit eivät enää täyty

7. Riskitason määrittely

- Matala riski
- Kohtalainen riski
- Merkittävä riski
- Korkea riski

8. Päätös ja jatkotoimet

- Kumppanuutta voidaan edistää sellaisenaan
- Kumppanuus edellyttää riskienhallintatoimia
- Asia vietävä erilliseen riskikäsittelyyn
- Kumppanuutta ei suositella